

זיקוקין דנורא

כתבי הרה"ח רבי מאיר בערנשטיין זצ"ל הי"ד

על הרה"ח רבי מאיר שלמה בערנשטיין זצ"ל הי"ד מגדולי חסידי קארלין סטאלין, כבר כתבנו ב"נחלת צבי" גליון ו' עמ' ע"א.

- מאמר ה' בסדרה -

פרק זה הוא מסיפורים שסיפר האדמו"ר הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע הי"ד כשביקר בפעם שלישית בארץ ישראל - שנת תרצ"ג.

א - כשעשו הנתות לאדמו"ר הזקן תיכף אחרי הנתות שכב בחדר מיוחד, התחיל אחד לומר קדיש וברכו בחדר החיצון וכך התפלל כל התפלה, וסיים בקול רם ואמר קדיש כדי שיחשוב אדמו"ר הזקן ז"ל שמתפלל עם מנין ולא יגיע לו ח"ו עג"נ מזה שאין לו מנין, ואחר זמן התאונן לפניו (האברך) על המעשה שעשה באמירת הקדישים וברכו ביחידות, אמר לו אדמו"ר הזקן שאז החי' את נפשו וקנה לו כל העולמות ע"י הנחת רוח שעשה לו אז.

ב - סיפר מהנישכזער שהי' אצל הרה"צ מאפט והתפלל לפני התיבה, וכשסיים הרב מאפט הגיע הנישכזער למודים, וכשהרגיש שכבר סיים האפטער פסע תיכף הג' פסיעות.

ג - פ"א אמר לי, צי וואס האט מען אין גאנצין גידארפין חסידות, בימי הבעש"ט האט מען גילערנט אין גידאוונט, נאר מהאט גיזעהן אז אן חיות קאן דאס נישט האבין קיין קיום, דעריבער האט מען אראפ געשיקט חסידות אויף דיא וועלט.

ד - סיפר מהקאצקער שאמר, שצדיקים אומרים שרואים האושפיזין, ואנו מאמינים אז דיא אושפיזין זענען דא, אין מיר זאגין אז גלייבין איז גרעסער וויא זעהן.

ה - ביום היאר"צ של זקינו מולאטיפאלי ז"ל י"א טבת, אמר שיום הילולא שלו הוא מאניפעסט ויכול לעשות טובה לכל מי שרוצה, וסיפר שאחרי החתונה עוד טרם שנסע אביו ז"ל לביתו מולאטיפאלי, אמר לו זקנו ז"ל שילמד זוהר, והוסיף הגם שאצליכם יש קפידא שלא ללמוד זוהר קודם ארבעים שנה, אעפ"כ לך אני מצוה שתלמד, וספרתי הדברים לאבי, ואמר לי אז דער שוועהר האט דיר גיזאגט, איז דאס א תורה, החתונה הי' באדר, ובל"ג בעומר אמר לי זקני שאלך במקוה ונתן לי זוהר ונכנסתי בחדר וזקני עמד בחוץ עד שסיימתי, ואמר לי שוין געניג.

ו - סיפר איך שהוא התנהג כ"כ בפשטות, והצדיקים אמרו עליו אז עהר איז א פארווענט בלעטיל, ושהוא מצדיקים הקודמים לפני 200 שנה.

ז - וסיפר כשהשתדך הרה"צ ר' מאטלי מטשערנוביל ז"ל עם ר' דוד לייקיס, התנה עמו כמה בנים שיהי' לו, חשב בחשכון הבנים זקנו מזלאטיפאלי, ובנו הגדול של הסקווירער רבי אברהם יהושע העשיל ז"ל.

ח - וסיפר בעת שנולד זקנו נכנס אא"ז ר' מאטלי ז"ל לומר מז"ט להיולדת, התנצלה לפניו על שפני הילד חוורים מאד, אמר לה, וואס ער איז נישט קיין הדר, עהר וועט זיין א צדיק הדור.

ט - ר' צבי סיפר לפניו, בשנה שנהג היונגער ז"ל אמר בשמחת תורה האני מאמינ'ס עם הילדים, ופי' ולא ישיגוהו משיגי הגוף, פי' וועהר עס וויל משיג זיין אגוף, קען אים ניט משיג זיין, ואע"פ שיתמהמה עהר האט זיך ביז הערשט גיזאמט, ואדמו"ר (שליט"א) הי"ד שיבט מאד הדברים.

י - בש"ק תרומה אחרי השלחן סיפר מזקנו ז"ל שאכל קעסט אצל זקנו מקרעמניץ, איין מאל איז עהר גיוועזין זעהר אימעדיל, האט אים דער קרעמניצער גיטשעפעט, איז עהר ברוגז גיווארין, אין עהר האט זיך נישט גילאזט איבער בעטין ביז עהר האט אים גיגעבין אגעשריבענע מנורה וואס עהר האט דאס אליין געשריבין (מיט למנצח), ובכ"ז לא נתרצה, ואמר לו, אם הי' ביכלתו לצייר את המנורה בלבד, וסיים אדמו"ר (שליט"א) הי"ד אחרי הסיפור, בשבת זה קורין פר' המשכן וכלי המשכן.

יא - סיפר מאביו ז"ל שאמר שהוא מקנא דיא ריזינער קינדער וואס זייא באקין נישט ער"פ'דיגע מצות, כי אחרי כל הזהירות אי אפשר לשמור הכל כראוי.

יב - בסעודת ר"ח אדר בבית ישראל, סיפר ר' בעריל מאא"ז שלא להקל בתחנה, ואמר שיש סמך בתורה לומר תחנה, וא"ת מעכ"ה - נוט' וידוי אחר תפלה, מ'געת ע'ד כ"סא ה'כבוד, ואדמו"ר (שליט"א) הי"ד סיפר שפ"א לא אמרו תחנה ואמרו קדיש, וצוה לומר תחנה אחרי קדיש.

יג - ר' בעריל סיפר, שאדמו"ר הזקן זמר פ"א באחרון של פסח, ור' שלאמקע עמד שם ג"כ, ושאל אח"כ להעולם, איר האט גיהערט דעם ניגון, ושתקו, כך הי' כמה פעמים, אח"כ אמר להם, איר זיכט דיבורים, קול איז העכר פין דיבור.

יד - ואדמו"ר (שליט"א) הי"ד סיפר, מה שסיפר לו אביו ז"ל, מזקנו ז"ל שהי' מנהגו לומר בחשאי בסעודה שלישית, ולא ידעו מה שאמר אז, פ"א עמד אחד אצלו ושמע הדברים שיצאו מפיו הק' ומרוב המתיקות נתעלף, ושכב כך זמן רב, ושום איש לא ידע מזה, ושכב כך עד אחר מעריב והבדלה, ואח"כ שלח את זקיננו מזלאטיפאלי, לראות מה שהוא עושה, ומצא אותו עוד נתעלף, והחייהו.

טו - סיפר מהסטרעליסקער טרם שנתגלה הי' עני מדוכה, פ"א לא אכל ג' ימים רצופים, באותו הזמן נחלה אצל אחד ילד ר"ל, והלך לביהכ"נ למצא עני שיתן לו צדקה ויתפלל בעד הילד, ומצא את הסטרעליסקער ונתן לו א' רוביל, והלך הביתה, ועשה סעודה גדולה, ותיכף כשישב לאכול נתרפא הילד, והלך אותו האיש לביהכ"נ בחשבו שבוראי הוא מרעיש עולמות באמירת תהלים, ולבסוף מצא אותו יושב ואוכל, ושאל אותו ע"ז, ואמה לו אם אני אומר תהלים

זה לא חידוש למעלה, אבל אם אני עושה סעודה גדולה זה הוא לפלא למעלה מאיפה יש לי כסף ע"ז, ועי"ז נזכר שמו לטוב, ונתרפא הילד, כך ללמוד ולהתפלל במקום הזה אין חידוש, אבל לאכול ולשתות לחיים זה יהי' חידוש למעלה, ועי"ז יתעוררו למעלה להתפלל עלינו, וגדולים צדיקים וכו'.

טז - סיפר כי בדרכו לא"י נסע דרך וויען והי' אצל הטשורטקובער ז"ל, וסיפר לו מכל מה שעבר עליו בנסיעה זו, ואמר לו אפשר יש השגחה שלא לנסוע לא"י, אמר לו הטשורטקובער אם אתה הולך להתפלל ואנשי חיל מעכבים אותך בדרך, האם בשביל זה ימנע א"ע מללך להתפלל, ושבח אדמו"ר (שליט"א) הי"ד את הדברים.

יז - אמר שצריכין להיות סבלן, השי"ת סובל יותר ככתוב בכל צרתם וכו', ואעפ"כ סובל, ואמר אם לא היו יכולים לסבול, איך היו יכולים להתקיים, בו בזמן שיש כ"כ צרות. ופ"א אמר, אם הייתי יודע לפני חצי שנה שיבוא זמן כזה, איני יודע צי מיר וואלטין גיקאנט אויס האלטין, פ"א שמע בלילה בטבר' קול בכי והקיץ את מאיר דוד שילך לראות מה שיש שם.

יח - בשב"ק בשלח (בטבריה) אמר, די גאנצע צייט האבין מיר נישט גיהאט אזעלעכע פיש, ואמר בשם חמיו שאמר עהר האט ראיות אז עסין פיש שבת איז דאורייתא, ואמר שזה הסימן יש לו, כשבא לאיזה מקום, ואינו יודע אם הי' צריך להיות שם, אם עד יום חמישי עדיין אין דגים, וביום הששי נזדמן דג גדול בן 13 או 14 פונט, זה סימן שצריך להיות באותו המקום בשבת.

יט - ר' לעזר פרידמן סיפר בשם שאמר אם לא עונים אמן אחרי הבוחר בעמו ישראל באהבה, איך יכולים את"כ לומר שמע ישראל.

כ - סיפר מזקיניו הבית אהרן זי"ע שנסע פ"א על שבועות לסאדיגורא, בעת השלחן לא נתנו לאנ"ש שיגשו אל השלחן, כי שם הי' הדרך ארץ גדול מאד, והחסידים עמדו בחוץ, ועל השלחן העמידו הרבה משקה משובת, ואח"כ נכנסו אנ"ש ועמדו אחורי הכסא, ובכ"פ הושיט להם רבינו בקבוק יין עד שהוריקו הכל, אמר לו הסאדיגורער איירע מענטשין גייען ריין ארים דיא כלים, הפ' זיין האלטין ריין דיא כלים, ע"ז השיב לו הבית אהרן ז"ל דעריבער שיינט בייא זיין דיא פנימער, ועל נסיעה זו אמר רבינו שזה לא לפלא איך עזב את העולם ונסע לסאדיגורא על שבועות.

כא - פ"א בא חסיד מקרלין לרבינו הק' בהתנצלות על חוסר פרנסה, וכפי שמכבר פטרו אותו ממשרתו, ובימים אלו הגיעו מכתב מהסוחרים שישוב לעבודתו, והשיב לו שיסע, ובסוף דבריו אמר לו "צי דיר האט דאס נישט" ולא הבין הדברים, ונסע משם דרך טשערנוביל, ונכנס להרה"צ לקבל אצלו שלום ואמר לו ג"כ בזה"ל, והי' לו לפלא בעיניו, ואמר לו שהוא חסיד מקרלין וגם רבו אמר לו כדברים האלו. ואמר לו געזינט זאל ער זיין דער צדיק ער זעט דאס אויך, ונסע לדרכו, ובימים אחדים נטבעו כל הכלים והפראכטין ע"י ערמה שהיו מובטחים בסכום רב, ואחרי החקירה ודרישה נתודע הערמה והסוחרים הושמו במאסר, והוא יצא זכאי.

כב - אצל הקרלינער הי' אחד שהי' לו טענות על חתנו שהוא מבטל מלמודו עבור חסידות ונוסע בכ"פ להקרלינער ושותה קאווע קודם התפלה, ופ"א מצא אותו שטעם מעט דבר מאכל קודם התפלה, וכעס עליו וקבל עליו לפני הקרלינער, אמר לו ז"ל דיא האסט א-נס וואס האסט מיר גיטראפין בשעה זו, ווען נישט וואלט איך פין דיר גימאכט א-גל של עצמות, ואמר לו

איונגערמאן שמרגיש באמצע השמע אז ער דארף א-רעבין זאל ער אויס טאן דיא פאנטאפיל אין פארין צים רעבין, קאווע קורם התפלה אנחנו מתירים בשפע, ממנ"פ אם ע"י כך יתפלל יותר טוב אז כדאי כל חללי עלמא בשביל דיבור אחד בתפלה, ואם לא איז דאך אלע מאל פארין דאוויגען, וסיים וואס זאל מען דאך טאן ער איז דאך א-שוואכער יונגערמאן. (ר' חיים מנדל בשם ר' אייזיק דוברוביצער).

כג - ר' אשר מטוראו אחי ר' אהרן פייבל מסטולין הי' איש אמיד והי' לו אניות שהסיע סחורות מקיעו לטוראו, פ"א נתהוה קור ושלג ונשאר באמצע המים עם האניות כנהוג עד כלות התורף, פתאום ירד גשם שוטף עם רוח סערה ונמס הכפור והמים שטפו בחוזק וסחבו את האניות ושברום לרסיסים, וכל הסחורה נטבעה בנהר והוא נשאר בערום ובחוסר כל עד שלא נשאר לו אפי' על הוצאות הדרך לטוראו. בינתיים נזדמן שעברה אני' לטוראו ולקחו אותו לטוראו, וכשבא לביתו לא הי' לו אפי' מזון סעודה אחת ונשאר ג"כ בעל חוב, ורצה ליסע לסטולין אבל לא הי' יכול לילך רגלי כי היו ביצות בדרך, וליסע לא הי' לו כסף, ושלח מכתב לאחיו בסטולין ושם כתב את כל מר לבבו ושיראה המכתב להבית אהרן ז"ל, באותו הזמן לא הי' בביתו, ומסר המכתב לבנו הרה"ק ז"ל וכשקרא המכתב הי' לו עג"נ מזה, ואמר לו שיבא למחר אולי יתיישב מה לעשות, ובא למחרתו אמר לו כתוב קשה מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, הענין הוא אצל קרי"ס הי' אפשר לחשוב שימותו המצריים או שיהרגום החיות שבצדדים, אבל לא עלה על לבם שיקרע הים, וכך הענין מזונותיו של אדם שמרויח ממקום כזה שלא עלה כלל על לבו, ולזה עצתי שיסע לקיעו, ונסע לקיעו ולא הי' לו מקום ללון והתגורר בביהכנ"ס ואנ"ש שהכירו אותו נתנו לו וקיימו בו הכנסת אורחים, פ"א הלך בשוק פגע בו אחד מהסוחרים שהכיר אותו מזמן ולא ידע את מצבו הירוד ואמר לו שנחוך לו סכום אניות להסיע משם העצים ונתן לו תיכף דמי קדימה והרויח אצלו הרבה, ומאז התחיל שוב לעלות והצליח בכ"פ יותר ויותר.

כד - כשהי' רבינו הק' ילד והר' יהושע מטוראו למד עמו חומש נכנס פ"א אביו ז"ל ומצאו לומד הרש"י על פסוק ויען לבן ובתואל, רשע הי' וקפץ לדבר לפני אביו, וסטר להמלמד על לחיו ואמר לו האם בלימוד כזה יכניס יר"ש להילד, צריך ללמדו בקול ולהסבירו היטב אשר המקדים לדבר לפני אביו נקרא רשע, ה' ישמרנו.

כה - פ"א נתן לו אחד שני רו"כ והגיד לו שיוסיף, והוא התנצל שאין לו, והגיד לו שוטה, איז דען ביי מיר אצינג פין געלט עס איז דאך מער ניט דיא פסולת, איך מיינ דאך דיין טובה מער וויא מיינע. ר' י"ב אצל הב"א.

שער הגות ורעיונות

- * החשיבות בלימוד ספרי החסידות - הרב נתן אורטנר
- * שויתי ה' באספקלרית החסידות - מנחם מענדיל ויז'ניצר
- * אלה מסעי בני ישראל - ענין מ"ב מסעות = אביגדור ברי"ם
- * בענין אי יבנה ביהמ"ק בין פסח ראשון לשני - הרב דוד אברהם מנדלבוים